

Иллэнсийбиччэ

Медиатор — ыалы быһыыры сана идэ

Статистика көрдөрөрүнэн, билигин кэргэнни-слэр араһыылар олус элбээтэ. Ол түмүгэ — эдэр дьон майгыта, эр киһиэхэ уонна дьахтарга сыһыана тосту уларыйыан, оҕо күүстээх охсуу буолуон сөп. Арахсыы төрүөтэ туохханы? Тоҕо аһара элбээтэ?

• **Ньургуйаана ЗАХАРОВА**

Бэс ыйын 9 күнүгэр “Медиация шагаат по стране: пункт назначения - Якутия” диэн төгүрүк остуол буолан ааста. Манна психологтар, юристар, конфликтологтар уонна үөрэх эйгэтин үлэһиттэрэ, суруналыыстар кыттыыны ыллылар. Медиатор идэтин тула олус интэриэһинэй кэпсэтии буолла. Медиаторы бэйэтин кытта көрсөн сөһүргэһэргэ санананым. **Туйаара Алексеевна Замятина** — идэтинэн юрист, предприниматель, медиатор: — Бүгүн дьэ кэргэн медиациятын туһунан сырдаттым. Ба-статан туран, биһиги, медиатордар, араһар ыал аһыһырын туһугар үлэһиттэр. — **Ол аата медиация диэн, судургутук быһаардахха, туох өйдөбүллээҕий?** — Медиация диэн олох улахан хайысха. Өйдөбүлэ олус киэн. Холобур, “Бизнес медиация” диэн баар. Тэрилтэлэр бэйэ-бэйэлэрин кытта үлэлэһэллэригэр өйдөспөт түгэн тахсар, ону быһаарар медиатордар бааллар. Иккис улахан хайысха “Семейная медиация” — араһар дьонго көмөлөһөр, эбэтэр дьэ кэргэн эйгэтэ үрэллибэтигэр көмө буолар.

Өссө биир улахан хайысха “Школьная медиация” диэн. Оскуола иһигэр төрөппүттэр, учууталлар, оҕолор өйдөспөт түгэннэригэр көмөлөһүү.

Медиация диэн кэпсэтиһи хаамыта. Дьон бэйэ-бэйэтин кытта кэпсэтэригэр, уопсай тыл буларыгар көмөлөһөн, салайан биэрэр технология.

— **Манньык көмөҕө наадый-ар дьон ханна тийэбитий?**

— Саха сиригэр үлэһиттэр медиатордар билиннитэ түөрпүт эрэ. Сорохтор сана үөрэнэн бүтэн эрэллэр. Дьингэ, идэлэ-эхтэр бааллар эрэри, медиациянан үлэлэбэттэр. Тоҕо диэтэххэ үөрэх хайысхатынан дьарыктаналлар.

Баҕалаах дьон биһигини “СӨ медиациятын киинэ” диэн сайтан булуоххутун сөп. Онно сайаапка ытаҕыт. Бу сүгэнэн киридэхитинэ барыта өйдөнүмтүөтүк сиһилии көстөр: <https://www.xn-->

80aaapetb1a6b2br3i.xn--p1ai/ Оннооҕор медиатордары бэйэбит талар кыахтааххыт.

— **Эн санааҕар, араһыы төрүөтэ туохха сытарый?**

— Росстат дааннайдарын көрдөххө, Саха сиригэр 2021 сыллаахха 5500-тэн тахса ыал холбоспут, ол гынан баран 4000 тыһыынчаттан тахса ыал араһыбыт. Ити 75% араһыы. Олус хомолтолоох көстүү.

Оттон Дьокуускай куорат үрдүнэн ыллахха, 9 ый түмүгүнэн статистиканы көрдөххө, дьэ кэргэн 63 % үрэллибит. Ол аата сүл устата итиччэ элбэх ыал араһыы суолун талбыт.

Санаан көрдөххө, сокуонунан холбоспокко олорор ыал төһө элбэҕэ биллибэт.

Арахсыы барыта оҕо охсуулаах буолар. Холобур, медицина үлэһиттэрэ этэллэринэн, хас биирдии араһыбыт ыал оҕото ньиэрбэ ыарыылаах буолуон сөп.

Элбэх оҕо тыыннаах төрөппүттэрдээх олорон, биир төрөппүтүн кытта билсибэт даҕаны түгэннэрэ үгүстэр. Ол эмиэ оҕо уйулҕатыгар улахан охсуу.

Итинник түгэннэр ахсааннарын медиатор аччатыан сөп. Ис дьингэр хаһыстаахха, эдэр дьон бытархай кыһалҕаттан араһарга сананаллара баар суол. Улаатан истэхтэрин аайы олоххо көрүүлэрэ уларыйар, ол кэмгэ өйдөспөт түгэннэр тахсаллар, ону сатаан туораабакка атырдыах маһыны араһан хаалаллар. Медиацияҕа кэллэхтэринэ санааларын этинэн, бэйэ-бэйэлэрин өйдөһөн, биир түмүккэ кэлиэхтэрин сөп.

— **Оччоҕо медиация диэн үгүс ыалга олус наадалаах, туһалаах буоларын туһунан дьонго тиэрдиллэххэ наада эбит дии!**

— Оннук. Билигин медиацияны олох аһыах киһи өйдүүр. Сана арыллан эрэр идэ буолар. Араһыыаҕа 1996 сылтан киллэрэ сатыылар, Санкт-Петербурктан саҕаламмыта. Олох биирдүүлээн эрэ үөрэтэллэр. Билигин Москваҕа, Санкт-Петербурга, Екатеринбургта бааллар. Дьон

психологтарга сана сылдыа үөрэнэн эрэр. Ол иһин медиация олоххо киирэрэ бытаан, ыарахан.

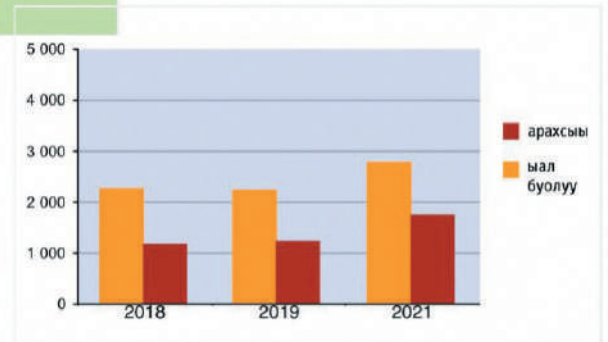
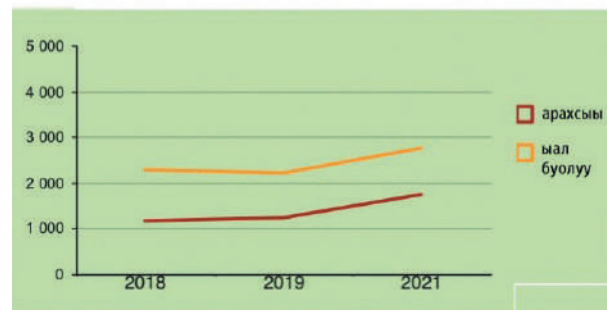
— **Медиатор идэтин ким баһылыан сөбүй?**

— Ылбычча киһи ылыммат идэтэ. Уустук, толкуйдатара, ырытыта элбэх. Ол эрэн, дьонго көмөлөһөр, сирдиир, салайар, ис сүрэхтэн үлэһит медиатордар элбиэхтэрэ этэ диэн эрэнэбин.

— **Ыччакка, эдэр төрөппүккэ тугу сүбэлиэн этэй?**

— Туга суукка араһа барбакка, бастаан бэйэ-бэйэбитин өйдөһө сатаан. Медиатордарга, психологтарга сылдыан тапталгыт суолун көннөрөргө кыһаллыт. Дьэ кэргэннитин харыстаан!

Дьокуускайга ыал буолуу уонна араһыы көрдөрүүлэрэ

Тэрийээчи уонна таһаарааччы: «Эхо столицы» редакцията» МБТ Таһаарааччы, эрдэксийэ аадырыһа: 677000, Дьокуускай куорат, Хабаров уул., 27/1, Төлүпүн/факс: 21-83-47. Kiin-kuorat99@mail.ru www.exo-ykt.ru

Дириктэр Алексей Прокопьевич Толстяков
Кылаабынай эрдээктэр Галина Васильевна Спиридонова

Нүмэри бэлэмнээтилэр: Айыына Ксенофонтова, Айталина Софронова, Наталья Кычкина, Розалия Томская
Таһааччы Василий Павлов

Саха Өрөспүүбүлүкэтин сибээс, информационной технологиятын уонна маассабай коммуникациятын Федеральнай сулууспатын Управлениетыгар ПИ ТУ 14 – 00433 № регистрацияланна.

Индекс ПИ054 Кээмэйэ 6 б.л. Ахсаана 1001
Сыаната кэпсэтинэн Нүмэр график быһыытын бэчээккэ киириитэ — 14,45 Нүмэргэ илии батанна — 14,40

Ю. А. Гагарин аатынан өрөспүүбүлүкэтээҕи типография бэчээттэнэ. Аадырыһа: Дьокуускай к., Вилюйскый пер., 20. Ааптар көрүүтэ эрдэксийэ туһугар санаатыгтан атын буолуон сөп. Матгырыааллар рецензияламаттар уонна төннөрүлүбэттэр